

Ajalehes Valgus 1886 ilmunud K.R. kiri Põhja-Kaukaasiast „Eesti asutusest Liwentaalist”. Et siin kiidetakse viljasaaki, Eesti-Haginskis aga (mis samuti võis tollal Liwentaali nime kanda) oli 1886 sügisel suur ikaldus ja näljahäda, on väga tõenäoline, et käesolev kiri on saadetud Livoonia asundusest. Põhja-Kaukaasia: Livoonia. Viljasaagid. Viljahinnad. Digiteeris Andres Aule, kirja viis muutmata.

Valgus (nr. 43), 24. oktoober 1886, lk. 2

Kaukasiast Eesti asutusest Liwentaalist kirjutatakse meile: „Käesolewal aastal on Taara taat meid wiljaga kaunis rohkeste õnnistanud. Ei oleks uue aasta alustusel mitte kanget külma homiku tuult puhunud, mis peaaegu neli nädalat wältas, siis oleksime wilja saagi poolest õige rikkad olnud. Aga mis sa teed loodusele: tema tegemised ei sünni meie tahtmistega igakord ühte! Wilja hinnad, kui neid mööda läinud aastatega wõrrelda, ei ole tänawu siin mitte liig madalad. Näituseks maksab nisu tsetwert läbistiku 8—9 rubla, rukkid 6—7, odrad 3—4, kaerad 3 ja linaseemned 14 rubla tsetwert. Nimetatud hindadega oleme meie ka üsna rahul, sest et meie kõrgemaid saama ei ole harjunud — küll aga madalamaid . . . Ka arbuuside ja meloonide saak oli tänawo õige tubli. Praegust witsutab neid igäuks — olgu „saks” ehk „sant” — nii koledal wiisil nahka, et üsna hale pealt waadata, kuidas kena wili himuliste hammaste all kaub. Mina, nende ridade kirjutaja, olen ise näinud, kuidas kaks Kaukaaslast natukese ajaga terwe wankri kere täie arbuusa ära sõiwad. „Tohoh, metsalised!” ütleb ehk mõnigi. Aga lugu on tõsi. Neil meestel on kered! Wiimasel paaril aastal, kus rahwast igast nurgast seie õnne maale õige rohkeste kokku wajus, tuliwad nendest, kui uutest tulejatest mitmed naljakad juhtumised selle maaproduktide söömisest ette. Jutustan siis ühe neist: Ühel sügisel ööl, kus kaks maa-otsijat uut rändajat mööda teed sõitsiwad: „Arbuusid, arbuusid!” ütleb üks, mõlemate silmad hiilgawad rõemu pärast. Waatawad ringi — ei ku-sagi wahti. „Siin wõib üsna ilma hinnata seda head asja saada. Läki, nälpsame mõne omale,” oli mõlemate mõtte. Lähewad. Üirikese aja pärast mehed jällewgi wankri juures — mitte palja käsi, waid „arbuusidega”. Südamest rõemsad, kargawad wankrisse ja — nööö . . . „Ossip, mida sinu arbuus ka on, minu oma on üsna sitke ja üsna tuim kui tael?” Ossip, kes seda arwatud arbuusi wäga heaste juba tundis, plahwatas naerma ja hüiab täiesti kõrist: „see on jo kõrwits!” Jah, tõeste, oligi kõrwits. Toores kõrwits on oma suuruse ja karwa poolt just arbuusi moodu.

K. R—m.